

Бранислав ЦВЕТКОВИЋ Брана
(1874 - 1942)

Родио се у Краљеву 20. новембра 1874. године. Основну школу и гимназију завршио је у Београду. Упоредо је студирао сликарство, глуму и режију на Академији уметности у Минхену. По повратку у Србију започиње глумачку каријеру. Био је члан нишког друштва *Синђелић*. Као сценограф Народног позоришта у Београду почиње да ради 1895. Године. Цветковић је један од првих школованих позоришних сликара код нас.

Године 1905. са Браниславом Нушићем основао је прво Дечје позориште у Србији. Основао је и прво удружење глумаца. За време Првог светског рата био је надзорник свих војничких позоришта, а у емиграцији је водио војничко позориште на Крфу, у коме је остварио изванредне улоге каплара, посланог...

Постао је управник Народног позоришта у Скопљу 1922. године, а од 1923. био је редитељ Српског народног позоришта у Новом Саду. Био је уредник листова *Сатир* (1902) и *Глума* (1922).

У периодима од 1900. до 1910. и од 1925. до 1929. године био је оснивач хумористичко-сатиричног позоришта *Орфеум* у Београду, где је радио као глумац, писац, редитељ, композитор, сценограф и педагог младих глумаца. Ово позориште је прве представе давало у кафани *Код Коларца*, касније у *Такову* и *Славији*, а веома често је гостовало и у унутрашњости. У својој тридесетогодишњој каријери, Цветковић је, као карактерни комичар, одиграо готово све улоге тадашњег националног репертоара. Његов *Орфеум* је био храм смеха. Винавер пише како су сви путовали у Београд да слушају и гледају његове ведре и актуелне шале, водвиље и пародије. Материјал за своје комаде прикупљао је и записивао у Пешти, Бечу и Минхену, затим је шале посрбљавао и прилагођавао нашој средини и менталитету.

Године 1929. повлачи се са сцене без објашњења и посвећује се књижевности и то искључиво поезији за децу. Збирка његових песама изашла је 1934. године у едицији *Златне књиге*. Када је *Политика*, 1935. године, покренула дечју страну, Цветковић пише за њих песме, приче, шале, ребусе, стрипове и све сам илуструје. Рат је прекинуо његов рад.

После тешке болести, сав изнурен, преминуо је 20. новембра 1942. године у Београду. Непосредно после рата штампане су две сликовнице и две римоване приповетке *Зунзарина палата* и *Врло ретка приповетка*. Српска књижевна задруга објавила је 1991. године књигу његових песама и прича *Срећни кепец*.

БИБЛИОГРАФИЈА:

1. *Истра* : сцена са нашег приморја / написао Брана. - Београд : Типографија, 1920. - 16 стр. ; 21 см
2. *Кроз Београд тамо-амо (ал никога не вређамо)*. Део 1 / [Брана Цветковић]. - Београд : Штампа Савића и комп., [19??]. - 24 стр. ; В. 8°
3. *Артиљерија рустикана* : пародија на Кавалерију Рустикану у 1 чину / Брана ; по либрету Торђони-Торцети и Менаши ; музика од Тонита и Гортана. - Београд : Цолумбиа, [19??]. - 16 стр. ; 8°
4. *Брана за децу* : у слици и речи. - Београд : Г. Кон, 1934. - 156 стр. : илустр. ; 19 см
5. *Тамо, далеко!* : ратна слика : за споменик захвалности Француској, као свој прилог, уступио писац / Брана Цветковић. - Београд : [б. и.], 1925. - 31 стр. ; 16 см
6. *Бранине приче*. Књ. 1. - Београд : Штампариија К. Грегорића и друга, 1907. - 155 стр. ; 18 см
7. *Бранине приче*. Књ. 2. - Београд : Штампариија К. Грегорића и друга, 1907. - 173 стр. ; 18 см
8. *Бранине приче*. Књ. 3. - Београд : [Издање аутора], 1907. - 223 стр. ; 18 см

Љиљана Жарковић